

Özüm Nüşabə xanım! Hər hansı müəllifi plagiatlıqda - yəni ədəbi ögürüldə, başqasının "intellektual əmlak"ın qarət etməkdə suçlamağa ağır itihamdır, məsuliyyət doğurur, bu itihamı və ya böhtanı irəli sürən görək həmin məsuliyyəti də düşünsün.

Siz bu cavabdehliyi nəzərə almadan haqqı, ədaləti və nəhayət, vicdani bürünə qarşı qəyaraq mətbuatda belə bir fikir yaymışınız ki, guya sizin "Cavad xan" pycininizi və romanınızı ögürüylərək, onlar arasında kino sənəni yazmışam, Mədoniyyət Nazirliyi də bu işin təşkilatçısı olub; kətibinizlə, pycinizi sizdən tələb edib mənə verib, mən də sizin "mütəbər mənbələr"dən fezyab olaraq özümü osor "quraşdırmışam".

Mətbuat saxavət və səvənlə böhtanı yayıdan mən Azərbaycanca deyildim, amma işin içində olan və mənim yarıdıcılığını bilən adamlar siza layiqli cavab vermişdilər.

Düzi, mənə qalsa heç o cavablara da ehtiyac yox idi. Sizin itihamda zərrə qədər həqiqət, mənə yəni bəzən şey olmuşduğunu görə o baş qoşmağa dəyər deyirdisiz. Quru hikətlər və böhtana cavab verməyi özümü yarıdılmışam.

Bundan əlavə, Mədoniyyət Nazirliyi və "Azərbaycanfilm" bizziz də mətbuatda məsələyə aydınlaşdırılıb. Yəni bildirmişdik ki, dediyiniz tərsinə olaraq, mən sənəni onlara daha əvvəl vermişəm. Sizin yazınız kinostudiya məndən təxminən bir il sonra təqdim edilib, buna görə də ondan təsirlənməyib və ya istifadəm əbsurdur və Krilovun "Qurd və quzu" təmsilini xatırladı.

Yeri gəlmişkən, bir şeyi də deyim. Mən kinostudiya və Mədoniyyət Nazirliyinə Cavad xanla bağlı sənəni təqdim edəndə, çox razılıqla qarşılanmışam; oğor o vaxt bu mövzuya bağlı sizin və ya həttə qat-qat zəif bir müəllifin məndən öncə vermiş arızasını və ya şifahi arızasını olduğunu desəydilər, mən barədə birco ələmə ehtisam, onun haqqını tapmadım və bu işdən imtina edərdim. Çünki mən bu dolaşq dünyada öz nəfəsinə və ya şeysinə halallığını qorumaş və heyl ki, sayı getdikcə azalan adamlardan biriyyəim. Bu, görüldü kimi deyildir, ürəyini və şəxsiyyəti təbiətdən doğan və Allahın hökümünə bağlı olan bir işdir. Sizin böhtanı sakit qarşılanmışamın bir səbəbi də bu idi.

Bundan əlavə, ailənizi tanıyıram, bacınızın, qardaşınızın evində, körkən kəsməyini də qarışdırılmış və güman ələməmişəm ki, kinostudiyanın və Mədoniyyət Nazirliyinin cavablarında haqlı olduğunu biləcəm və bu böhtana görə vicdan əzabı çəkəcəksiniz.

Lakin Azərbaycanca olmuşduğunu görə yalnız o gün sonra tanış olduğum "Cavad xan" adına əlavə qarışmağı təmiz iş saymıram" yazmışam oxuyandan sonra başa düşdüm ki, deyəson Siz hörmət, ədəb-ərkan başa düşən adam deyilsiniz. Bəzi adamlar bir yaladı təkrar-təkrar danışanda özəri də ələ gəlir ki, mən o günü qalmışam ki, indiyədək görmədiyim və oxumadığım pyciniz və kinostudiya və yaxınlarda verdiyiniz yazıya ehtiyacım

Yazıçı-jurnalist Nüşabə Məmmədliyə

ola bilər, ona göz tikə bilərəm...

Öziz bacım! Bu hikə və özündən müstəbəhlik onu göstərir ki, ya Siz özünü çox uymusunuz, özünüzdən başqa heç kimin yazısını oxumursuz, ya da kimə ağılımı çaşdırıb...

Heç vaxt sizdən həmin məqalədə mənim ünvanına işlətdiyiniz sözləri gözəlməzdim. Əğor məqalənin həqiqətli və yekəxana ruhu olmasa, mən sizə bu dəfə də cavab verməyəcədim. Ancaq Allah səytana inot eləsin...

İndi gələk işin mahiyyətinə, plagiatlıq məsələsinə.

Cavad xanım taleyi Sizin şəxsi mülkiyyətiniz deyil, Azərbaycan tarixinin parlaq bir səhifəsidir və heç kim məvzunu öz intellektual əmlakı sayıb. Sizin kimi və sizdən keyli əvvəldən bu ad mənim idealarımdan biri olub...

Ola bilən ki, Siz doğrudan da 1979-81-ci illərdə onun haqqında osor yazmışınız. "Gəncə" adıyla bağlı qeyvətli mübərəzinin şahidiyyəim, buna görə də Cavad xanla bağlı pyc yazmağınızda da tobi baxıram. Ancaq, hörmətli xanım, siz pycinizi yalnız 1991-ci ildə, Azərbaycanın müstəqillik qazandıq ildə təməşaya qoymusunuz. Həttə bu osor 1981-ci ildə doğrudan da mövcud olubsa da, mən on ildən xəbər tuta bilməmişəm. Halbuki mənim "Cavad xan" və ya "Sənnəmiş ocağın ağrısı" poemam 1985-ci ildə, o vaxt Azərbaycanda geniş yayılmış, haqqında onlarla məqalə yazılmış "Qan yaddaşı" kitabında dərc olunub.

Dəməli, bu mövzuda ortaya çıxan, nəşr olunan ilk bədi osorin müəllifi məniməm, Siz yox! Sizin pyc mənim kitabımdan altı il sonra səhənoy qoyub. Belə olan halda ögürüldə kim kimi itiham eləmədiyim, siz mənə, yoxsa mən sizə? Necessən qanmayım atan yazsın" misali burda yerinə düşür.

Azərbaycan ziyalıları Sizi necə müdafiə eləsin ki, bu həqiqəti onların oxudu bilirlər!

Cavad xanını parlaq obrazını yaradan, Azərbaycan xanlarının faciəsini göstərən həmin süjeti poemamın arətinə osorim sayıram və təsadüfi deyil ki, 20 ildən artıqdır ki, o, mənim bütün yarıdıcı gələcərimdə sənləsin, sənləşdirilərkə dəfərlə AZTV-də göstərilib, kasetə yazılıb, Güneyli-Quzeyli Azərbaycanda və diaspor təşkilatlarımızda əldən-ələ gəzib.

Bu mövzu mənim bütün ömrüm boyu düşündürüb və 1969-cu ilin yanvar ayında "Ədəbiyyat və incəsənət" qəzetində və 1970-ci ildə "Tanımaq istəson" adlı ilk kitabımda çap olunmuş "Vətən" seriyində də keçirdi. Bu şəri oxuyan professor Abbas Zamanov mənim Nizami adına Ədəbiyyat Müzeyindəki kabinetinə çağırıb Cavad xanım şəklini bağışlayaraq "gizlət və mənim verdiyimi heç kimə sözləmə!" demişdi. Bundan sonra yuz müddət XIX osr mənbələrindən materialları topladım. Buna görə də səmim çox-çox sənlər yazılmış pycinizi ehtiyacım ələ bilirdim.

Tarixi şəxsiyyətlər haqqında yazanda mənbələrdən yan keçməək olmaz, səndən əvvəl yazılanlarla da tanış olmaq zəruri yoxdur. Cavad xanım taleyini işiq səmən sən dərcə dəyərilə mənəbrəvə. "Qafqaz Arxeoloji komissiyası"nın 1866-cı ildə Tiflisdə çap olunmuş 12 cildlik ətləmə. "Qarabağınə"lor, "Gülüstanı-ırom", P.Q.Bütövün "Qafqazın yeni tarixi üçün materialları" adlı 3 cildliyi, V.Pottovun "Qafqaz müharibəsi" adlı 5 cildliyi, L.V.Krilovun "Qafqazın yeni tarixi üçün materialları" adlı 3 cildliyi, V.F.Dubrovinin yeni Qafqazda müharibənin həsir edilmiş 5 cildliyi, Azərbaycanda, Gürcüstanda, Rusiyada qorunan arxiv materialları və s. Bütün bunlar ola-ola Sizin yazınıza nə ehtiyacım?

Siz də, başqaları da bu mövzuya müracət edərkən ələ həmin mənbələrdən qidalınarlar (Daha doğrusu onların bir qisminənd).

Birdən na vaxtsa çaşılı mənim "Salam, Gəncə qapısı" şerimdəki, "Gəncə qapısı" kitabımdakı "Gəncə" sözünün də sizdən plagiatlıq olduğuna düşersiniz. Sizi bu xətdən qorumaq üçün deyəm ki, Siz "Gəncə" sözünün müdafiəsinə 1987-ci ildə qalmışsınız. Eşq olsun! Amma mən adı çəkən şeri 1980-ci il iyunun 5-də yazmışam, "Gəncə qapısı" kitabı isə 1983-cü ildə nəşr olunub mükafat da ələmiş. Nə yazıq ki, bu məsələlərdə Sizdən irəli düşmüşdüm və Sizin Qorbaçov verdiyi "siyasi dollallıq" əzadlığını tam 7 il qabaqlamışdım.

Hörmətli Nüşabə xanım! Mənə ələ gəlir siz plagiatlığın nədən ibarət olduğun bilməmiş dəyilsiniz. Eyni mövzunu bir nəçə müəllifin yazmasına heç kim qadağa qoyma bilməz. Nəccə ki, mənim kitabımdan sonra "Gəncəsevər" olmuşdu, məndən 6 il sonra mövzunu mənimləmiş pyc yazmağa qışanmıram.

Bilirsiniz ki, böyük tarixi şəxsiyyətlərin hər biri haqqında, həttə onların fəaliyyətinin eyni bir olayı haqqında onlarla osor yazılıb. Cavad xan haqqında da hələ çox yazılmalıdır. Dünya ədəbiyyatı belə örnəklərə zədalıdır.

Nizami Gəncəvinin "Xəmsə"sindən sonra "Xəmsə" yazmaq onosarı yarıdır. Onun "Leyli və Məcnun"undan, "Xosrov və Şirin"indən sonra eyni süjeti onlarla poemə yazılıb. Sizin məntəqlə yanaşsaq, Gəncə Dəhlivəndən, Nəvaidən, Füzüldən başlasam Sorək Vurguna qədər bütün bu dəhlərlə və böyükələr plagiat deyək. Halbuki, Şərqi də eyni süjeyə yeni söz bəzəyi verməq sənlət qəhrəmanlığı sayılır və onosarıdır.

Bir məsələni də Sizə xatırlamaq istəyirdim. Mənim halal işinə haram qatmaq istədiyinizi, orda-burda ələyhimə danışdıyınızı eşidəndə bu səz-səhbətim bizim həmişə yaxşı olmuş münasibətimize kərləməsin qarşısını almaq niyyətilə Sizə zəng vurduğumu çətin ki, xatırlayırsınız.

Mən mövzunu Sizinlə əvvəl qələmə aldım, Mədoniyyət Nazirliyinə Sizinlə əvvəl müraciət etdiyimi dəyəndə mənə vəziyyətinizin ağırlığından danışmış və film qərdimləmə maddi şuxıtdan çıxmaq istədiyinizi bildirmişdiniz. Bu sözləri eşitmək mənim üçün ağır idi. Sizin və ya öz doğma bacımın, başqa bir Azərbaycan qadınının və heç birinin, heç kimin Sizin söylədiyinizi sızıntılarla düşməsinə istəmərim.

Ancaq əsasız itihamlarımdan ələ çoxmədiyiniz, nəzi görəndə Sizin vəziyyətinizlə bağlı keçirdiyiniz narahaətliqənd xilas oldum; çünki maddə cəhətdən mən sizin həminizdən çətin bir yol keçmişəm, ancaq on pis günlərimdə də kiminsə halı haqqına göz dikməmiş və qonəz xətrinə yazılmışam. Həmin sözləriniz Cavad xana mənim yox, məhz sizin ələvəniyyətli müracət etdiyinizi göstərir.

Nüşabə xanım! Bir daha deyərim, plagiatlıq ağır itihamdır və sizin üstündə olan və heç vaxt mövzu, səz kəsadığı qəçməyən, oksinə öz kitabları talan edilən, parça-parça köçürülən bir adam bu itihama layiq deyil.

Məhkəmə özünü plagiatlıq aydınlaşdırmaq çox asandır. Çünki bizim yazılarımızda üst-üstə düşən birco cəmlə belə tapıb iddianızı sübut edə bilməzsiniz. Mənə bə arzulanmadığım və bizə yaraşmayan işə vadar etməyiniz.

Xoş arzularla
Sabir RÜSTƏMXANLI